Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 7 grudnia 2017 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących – Rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 – Artykuł 46 ust. 2 – Artykuł 47 ust. 1 lit. d) – Artykuł 50 – Emerytura gwarantowana – Świadczenie minimalne – Obliczanie uprawnień emerytalnych

W sprawie C-189/16

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Högsta förvaltningsdomstolen (najwyższy sąd administracyjny, Szwecja) postanowieniem z dnia 23 marca 2016 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 4 kwietnia 2016 r., w postępowaniu:

Bogusława Zaniewicz-Dybeck

przeciwko

Pensionsmyndigheten,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: J.L. da Cruz Vilaça, prezes izby, E. Levits, A. Borg Barthet, M. Berger i F. Biltgen (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 9 marca 2017 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

– w imieniu Pensionsmyndigheten przez M. Westberga, M. Irving i A. Svärd, działających w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu szwedzkiego przez A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson i L. Swedenborga, działających w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, J. Pavliša i J. Vláčila, działających w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej przez K. Simonssona i D. Martina, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: szwedzki.

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 3 maja 2017 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 46 ust. 2 i art. 47 ust. 1 lit. d) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1), zmienionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 1606/98 z dnia 29 czerwca 1998 r. (Dz.U. 1998, L 209, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1408/71").

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między Bogusławą Zaniewicz-Dybeck a Pensionsmyndigheten (urzędem emerytalnym, Szwecja) dotyczącego przyznania emerytury gwarantowanej takiej jak określona w szwedzkim powszechnym systemie emerytalnym.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 W tytule III, zatytułowanym „Przepisy szczególne dotyczące różnych grup świadczeń", w rozdziale 3 rozporządzenia nr 1408/71, zatytułowanym „Starość i śmierć (emerytury i renty rodzinne)", zawarto art. 44–51a tego rozporządzenia.

4 Artykuł 44 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Przepisy ogólne dotyczące przyznawania świadczeń dla pracownika najemnego lub osoby prowadzącej działalność na własny rachunek, którzy podlegali ustawodawstwu dwóch lub kilku państw członkowskich", w ust. 1 stanowi:

„Prawa do świadczeń pracownika najemnego lub osoby prowadzącej działalność na własny rachunek, którzy podlegali ustawodawstwu dwóch lub kilku państw członkowskich, oraz osób pozostałych przy życiu po ich śmierci są ustalane zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału".

5 Artykuł 45 rozporządzenia nr 1408/71, zatytułowany „Uwzględnianie okresów ubezpieczenia lub zamieszkania, ukończonych z uwzględnieniem ustawodawstwa, któremu podlegał pracownik najemny lub osoba prowadząca działalność na własny rachunek w celu nabycia, zachowania lub odzyskania prawa do świadczeń", w ust. 1 stanowi:

„Jeżeli ustawodawstwo państwa członkowskiego uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń, na podstawie systemu niebędącego systemem specjalnym w rozumieniu ust. 2 lub 3, od ukończenia okresów ubezpieczenia lub zamieszkania, właściwa instytucja tego państwa członkowskiego uwzględnia, w razie potrzeby, okresy ubezpieczenia lub zamieszkania ukończone zgodnie z ustawodawstwem innego państwa członkowskiego, w ramach systemu powszechnego lub specjalnego, obejmującego pracowników najemnych lub osoby prowadzące działalność na własny rachunek. W tym celu uwzględnia się te okresy, jak i okresy ukończone zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez tę instytucję".

6 Artykuł 46 tego rozporządzenia, zatytułowany „Przyznawanie świadczeń”, stanowi:

„1. Jeżeli warunki wymagane przez ustawodawstwo państwa członkowskiego do [nabycia] prawa do świadczeń zostały ukończone [spełnione] bez konieczności stosowania przepisów art. 45 lub art. 40 ust. 3, stosuje się następujące zasady:

a) właściwa instytucja ustala [oblicza] wysokość świadczenia należnego z tytułu:
   (i) z jednej strony tylko na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa;
   (ii) z drugiej strony na mocy ust. 2;

[…]

2. Jeżeli warunki wymagane przez ustawodawstwo państwa członkowskiego do prawa do świadczeń są spełnione dopiero po zastosowaniu art. 45 i/lub art. 40 ust. 3, stosuje się następujące zasady:

a) instytucja właściwa ustala teoretyczną wysokość świadczenia, o które zainteresowany mógłby się ubiegać, gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia i/lub zamieszkania ukończone z uwzględnieniem ustawodawstw państw członkowskich, którym podlegał pracownik najemny lub osoba prowadząca działalność na własny rachunek, zostały ukończone w danym państwie członkowskim z uwzględnieniem ustawodawstwa, które stosuje ona w dniu przyznania świadczenia. Jeżeli zgodnie z tym ustawodawstwem wysokość świadczenia jest niezależna od długości ukończonych okresów, kwota ta zostaje uznana za kwotę teoretyczną, określoną w niniejszej literze;

b) instytucja właściwa ustala następnie rzeczywistą wysokość świadczenia na podstawie kwoty teoretycznej, określonej w poprzedniej literze, proporcjonalnie do długości okresów ubezpieczenia lub zamieszkania, ukończonych przed wystąpieniem ryzyka zgodnie ze stosowanym przez tę instytucję ustawodawstwem, w stosunku do całkowitej długości okresów ubezpieczenia i zamieszkania, ukończonych przed wystąpieniem ryzyka z uwzględnieniem ustawodawstwa wszystkich zainteresowanych państw członkowskich.

3. Zainteresowany ma prawo otrzymać od właściwej instytucji każdego państwa członkowskiego najwyższą kwotę obliczoną zgodnie z ust. 1 i 2, bez uszczerbku dla stosowania wszelkich przepisów dotyczących zmniejszenia, zawieszenia lub zniesienia, przewidzianych w ustawodawstwie, zgodnie z którym to świadczenie jest należne.

W takim przypadku dokonywane porównanie odnosi się do kwot określonych po zastosowaniu wyżej wymienionych przepisów.

[…]”.

7 Artykuł 47 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Przepisy dodatkowe dotyczące ustalania wysokości świadczeń”, w ust. 1 lit. d) stanowi:

„W celu obliczenia kwoty teoretycznej i procentowej, określonej w art. 46 ust. 2, stosuje się następujące zasady:

[…]

d) instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń przeprowadzane jest na podstawie wysokości wynagrodzenia, składek lub podwyżek, ustala wynagrodzenia, składki lub podwyżki, które należy uwzględnić z tytułu okresów ubezpieczenia lub zamieszkania ukończonych z uwzględnieniem ustawodawstwa innych państw

członkowskich, na podstawie średniej wynagrodzeń, składek lub podwyżek, stwierdzonej w okresach ubezpieczenia ukończonych z uwzględnieniem ustawodawstwa stosowanego przez tę instytucję;

[…]”.

8 Artykuł 50 rozporządzenia nr 1408/71, zatytułowany „Przyznanie dodatku, jeżeli kwota świadczeń należnych na podstawie ustawodawstw różnych państw członkowskich nie osiąga minimum przewidzianego przez ustawodawstwo państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje uprawniony”, stanowi:

„Uprawniony do świadczeń, wobec którego stosuje się [rozdział 3 rozporządzenia nr 1408/71], nie może w państwie, na którego terytorium zamieszkuje, i na podstawie ustawodawstwa, zgodnie z którym należne jest mu świadczenie, otrzymać kwoty świadczenia niższej od kwoty minimalnego świadczenia, ustalonej przez to ustawodawstwo za okres ubezpieczenia lub zamieszkania, równe wszystkim okresom ubezpieczenia uwzględnianym w celu przyznawania świadczenia, zgodnie z przepisami artykułów poprzedzających. Instytucja właściwa tego państwa wypłaca mu ewentualnie przez cały okres pobytu na terytorium tego państwa dodatek równy różnicy między kwotą świadczeń należnych na podstawie przepisów [rozdziału 3 rozporządzenia nr 1408/71] a wysokością świadczenia minimalnego”.

Prawo szwedzkie

9 Emerytura w szwedzkim systemie powszechnym składa się z trzech elementów, a mianowicie emerytury proporcjonalnej, emerytury uzupełniającej i emerytury gwarantowanej.

10 Emerytury proporcjonalna i uzupełniająca są emeryturami opartymi na dochodach otrzymanych przez zainteresowanych. Pierwsza jest oparta na nabytych uprawnieniach emerytalnych, a druga jest objęta systemem emerytalnym obowiązującym w Szwecji przed 2003 r. i dotyczy osób urodzonych w 1953 r. lub wcześniej. Są to świadczenia o charakterze zasadniczo składkowym.

11 Natomiast emerytura gwarantowana, której celem jest podstawowa ochrona osób otrzymujących niewielkie dochody lub bez dochodów, jest świadczeniem opartym na zamieszkaniu i jest finansowana z podatków. Emeryturę gwarantowaną wprowadzono do szwedzkiego systemu emerytalnego w latach 90., zastępując nią wcześniejszą emeryturę państwową.

12 Kwota emerytury gwarantowanej jest ustalana w oparciu o kwotę pozostałych świadczeń emerytalnych otrzymywanych przez daną osobę. Wysokość emerytury gwarantowanej jest stopniowo obniżana przy uwzględnieniu emerytury proporcjonalnej, emerytury uzupełniającej i określonych innych świadczeń.

13 Przepisami krajowymi dotyczącymi emerytury gwarantowanej istotnymi w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym są przepisy lagen (1998:702) om garantipension (ustawy nr 702 z 1998 r. w sprawie emerytury gwarantowanej), która została zastąpiona socialförsäkringsbalken (2010:110) (kodeksem zabezpieczenia społecznego z 2010 r., zwanym dalej „SFB”).

14 Zgodnie z §§ 8 i 10 rozdziału 55 SFB emerytura gwarantowana stanowi podstawowy poziom ochrony w ramach szwedzkiego powszechnego systemu emerytalnego. Zależy ona od okresu ubezpieczenia i może być przyznana osobom, które nie są uprawnione do emerytury opartej na dochodach lub których emerytura nie przekracza określonej kwoty.

15 Na mocy § 2 rozdziału 67 SFB o emeryturę gwarantowaną mogą się ubiegać osoby urodzone w 1938 r. lub później, jeżeli posiadają przynajmniej 3-letni okres ubezpieczenia.

16 Paragraf 4 rozdziału 67 SFB stanowi, że emerytura gwarantowana może być pobierana najwcześniej w miesiącu, w którym osoba ubezpieczona osiągnęła wiek 65 lat.

17 W § 11 tego rozdziału uściślono, że dla celów obliczenia okresu ubezpieczenia uwzględnia się jedynie okres rozpoczynający bieg w roku kalendarzowym, w którym zainteresowany osiągnął wiek 16 lat, i kończący się w roku kalendarzowym, w którym osiągnął on wiek 64 lat.

18 Paragraf 15 rozdziału 67 SFB stanowi, że podstawę obliczenia emerytury gwarantowanej stanowi emerytura oparta na dochodzie, do której osoba ubezpieczona jest uprawniona w odniesieniu do tych samych lat.

19 W § 16 wspomnianego rozdziału zdefiniowano „emeryturę opartą na dochodzie" w rozumieniu § 15 tego rozdziału jako emeryturę opartą na dochodzie w rozumieniu SFB przed obniżkami określonymi w niektórych przepisach tego kodeksu, które regulują określone paragrafy, a także tego rodzaju powszechnie obowiązkową emeryturę w świetle ustawodawstwa innego państwa, która nie stanowi odpowiednika emerytury gwarantowanej określonej w SFB.

20 Kwotę bazową stanowiącą podstawę obliczenia niektórych świadczeń socjalnych, w tym emerytury gwarantowanej, zdefiniowano w § 7 rozdziału 2 SFB. Kwota ta jest indeksowana w odniesieniu do ogólnego poziomu cen. W roku rozpatrywanym w sprawie w postępowaniu głównym wynosiła ona 39 400 SEK (koron szwedzkich) (około 4137 EUR).

21 Na mocy § 23 rozdziału 67 SFB dla osób pozostających w związku małżeńskim, w wypadku których podstawa obliczenia nie przekracza 1,14 kwoty bazowej, roczna emerytura gwarantowana wynosi 1,9 kwoty bazowej pomniejszonej o podstawę obliczenia.

22 Paragraf 24 tego rozdziału stanowi, że dla osób pozostających w związku małżeńskim, w wypadku których podstawa obliczenia przekracza 1,14 kwoty bazowej, roczna emerytura gwarantowana wynosi 0,76 kwoty bazowej pomniejszonej o 48% tej części podstawy obliczenia, która przekracza 1,14 kwoty bazowej.

23 Paragraf 25 rozdziału 67 SFB stanowi, że w wypadku osób, które nie mają 40 lat okresu ubezpieczenia, wszystkie sumy odnoszące się do kwoty bazowej określone w §§ 21–24 tego rozdziału ulegają proporcjonalnemu obniżeniu w zakresie odpowiadającym stosunkowi okresu ubezpieczenia do wyrażonej w latach liczby 40.

24 Instrukcje wewnętrzne nr 2 z 2007 r. przyjęte przez Försäkringskassan (zakład ubezpieczeń społecznych, Szwecja) (zwane dalej „instrukcjami") stanowią, że w ramach określonego w § 25 rozdziału 67 SFB obliczenia proporcjonalnego emerytury gwarantowanej należy – dla celów obliczenia kwoty teoretycznej określonej w art. 46 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 – przypisać każdemu okresowi ubezpieczenia ukończonemu w pozostałych państwach członkowskich hipotetyczną wartość emerytury odpowiadającą średniej wartości uprawniającej do emerytury dla okresów ubezpieczenia ukończonych w Szwecji.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

25 Bogusława Zaniewicz-Dybeck, obywatelka polska, urodziła się w 1940 r. W 1980 r. wyjechała z Polski, aby osiedlić się w Szwecji. Po przepracowaniu w Polsce 19 lat, zamieszkiwała w Szwecji przez 24 lata i przepracowała tam 23 lata.

26 W 2005 r. B. Zaniewicz-Dybeck złożyła wniosek o emeryturę gwarantowaną, który został oddalony przez zakład ubezpieczeń społecznych.

27 W decyzji z dnia 1 września 2008 r., w której rozpatrzono zażalenie, zakład ubezpieczeń społecznych utrzymał to oddalenie w mocy.

28 Przy uwzględnieniu, że B. Zaniewicz-Dybeck ukończyła okresy ubezpieczenia zarówno w Szwecji, jak i w Polsce, zakład ubezpieczeń społecznych zgodnie z rozporządzeniem nr 1408/71 obliczył jej emeryturę gwarantowaną, po pierwsze, na mocy przepisów krajowych, oraz po drugie, zgodnie z zasadą obliczenia proporcjonalnego określoną w art. 46 ust. 2 tego rozporządzenia.

29 W ramach obliczenia emerytury gwarantowanej B. Zaniewicz-Dybeck zgodnie z przepisami krajowymi zakład ubezpieczeń społecznych, na podstawie § 25 rozdziału 67 SFB oraz instrukcji, określił podstawę obliczenia tej emerytury, dokonując obliczenia proporcjonalnego. Ponadto w ramach obliczenia kwoty bazowej określonej w art. 46 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 nie uwzględnił emerytury opartej na dochodach uzyskanych przez B. Zaniewicz-Dybeck w Polsce, lecz przypisał emeryturze opartej na dochodach uzyskanych przez B. Zaniewicz-Dybeck w Szwecji w kwocie 75 216 SEK (około 7897 EUR) w odniesieniu do 24 lat ubezpieczenia wartość roczną 3134 SEK (około 329 EUR), czyli 75 216 SEK podzielone przez 24, następnie pomnożył tę kwotę przez maksymalny okres ubezpieczenia dla emerytury gwarantowanej, czyli 40 lat. W ten sposób określił hipotetyczną wartość emerytury na 125 360 SEK (około 13 162 EUR).

30 W odniesieniu do uzyskanych rezultatów zakład ubezpieczeń społecznych stwierdził, że świadczenia emerytalne oparte na dochodach, które zgodnie z § 15 rozdziału 67 SFB stanowią podstawę obliczenia emerytury gwarantowanej, otrzymywane przez B. Zaniewicz-Dybeck, przekraczają pułap dochodów związany z przyznaniem emerytury gwarantowanej.

31 Po zaskarżeniu tej decyzji, bez powodzenia, przed Förvaltningsrätten i Sztokholm (sądem administracyjnym w Sztokholmie, Szwecja), a następnie przed Kammarrätten i Sztokholm (apelacyjnym sądem administracyjnym w Sztokholmie, Szwecja), B. Zaniewicz-Dybeck wniosła sprawę do Högsta förvaltningsdomstolen (najwyższego sądu administracyjnego, Szwecja).

32 Bogusława Zaniewicz-Dybeck twierdzi, że kwota teoretyczna emerytury gwarantowanej powinna być obliczana zgodnie z rozporządzeniem nr 1408/71, bez stosowania, po pierwsze, art. 47 ust. 1 lit. d) tego rozporządzenia, ponieważ emerytura gwarantowana opiera się jedynie na długości okresów ubezpieczenia – po odliczeniu otrzymywanej w Szwecji emerytury opartej na dochodach – oraz po drugie, instrukcji, ponieważ stosowanie instrukcji jest niekorzystne dla pracowników migrujących, którzy pobierają emeryturę opartą na dochodach z innego państwa członkowskiego w niskiej wysokości.

33 Zdaniem urzędu emerytalnego, którym zastąpiono w dniu 1 stycznia 2010 r. zakład ubezpieczeń społecznych, okresy ubezpieczenia ukończone w państwie członkowskim innym niż Królestwo Szwecji uprawniają do emerytury z tego innego państwa członkowskiego. W zakresie zaś, w jakim emerytura gwarantowana wykazuje charakter uzupełniający, obliczenie tej emerytury bez stosowania art. 47 ust. 1 lit. d) rozporządzenia nr 1408/71 skutkowałoby tym, że zainteresowany, który ukończył okresy ubezpieczenia w państwie członkowskim innym niż Królestwo Szwecji, pobierałby nadmierne świadczenia. Brak przypisania średniej wartości emerytury okresom ubezpieczenia ukończonym w państwie członkowskim innym niż Królestwo Szwecji skutkowałby bowiem nadaniem tym okresom wartości niższej niż wartość odpowiadająca takim samym okresom ukończonym w Szwecji.

34 Sąd odsyłający podkreśla fakt, że gdy instytucja właściwa, a mianowicie zakład ubezpieczeń społecznych lub urząd emerytalny, oblicza emeryturę gwarantowaną zgodnie z art. 46 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, przypisuje każdemu okresowi ubezpieczenia ukończonemu przez pracownika w państwie członkowskim innym niż Królestwo Szwecji hipotetyczną wartość emerytury odpowiadającą średniej wartości emerytury dla okresów ubezpieczenia ukończonych w Szwecji, która to hipotetyczna wartość pomniejsza emeryturę gwarantowaną, niezależnie od kwestii, czy zainteresowany pracował w tym okresie. Jeśli zainteresowany pracował bowiem we wspomnianym okresie i w konsekwencji nabył

prawo do emerytury wyższej niż wartość emerytury hipotetycznej obliczona przez instytucję właściwą, byłoby to dla niego korzystne. Natomiast jeśli zainteresowany nie pracował w innym państwie członkowskim lub nabył uprawnienia emerytalne niższe niż hipotetyczna wartość emerytury obliczona przez instytucję właściwą, byłoby to dla niego niekorzystne.

35 Mając na względzie powyższe okoliczności, sąd odsyłający jest zdania, że istnieje niepewność w odniesieniu do sposobu, w jaki należy obliczać emeryturę gwarantowaną. Dąży on w szczególności do ustalenia, czy w ramach obliczenia takiej emerytury należy stosować art. 46 ust. 2 i art. 47 ust. 1 lit. d) rozporządzenia nr 1408/71 i, na wypadek udzielenia odpowiedzi twierdzącej, czy zgodnie z tymi przepisami możliwe jest przypisanie – dla celów określenia podstawy obliczenia takiej emerytury – okresom ubezpieczenia ukończonym w państwie członkowskim innym niż Królestwo Szwecji hipotetycznej wartości emerytury odpowiadającej średniej wartości okresów ukończonych w Szwecji. Na wypadek udzielenia odpowiedzi przeczącej sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy dla celów obliczenia emerytury gwarantowanej należy uwzględnić świadczenia emerytalne otrzymywane przez zainteresowanego w pozostałych państwach członkowskich.

36 W tych okolicznościach Högsta förvaltningsdomstolen (najwyższy sąd administracyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy przepis art. 47 ust. 1 lit. d) rozporządzenia nr 1408/71 oznacza, że przy obliczaniu szwedzkiej emerytury gwarantowanej okresom ubezpieczenia ukończonym w innym państwie członkowskim można przypisać wartość uprawniającą do emerytury odpowiadającą średniej wartości przypisywanej szwedzkim okresom, w sytuacji gdy instytucja właściwa dokonuje obliczenia w sposób proporcjonalny na mocy art. 46 ust. 2 tego rozporządzenia?

2) W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze: czy właściwa instytucja, dokonując obliczeń dotyczących uprawnienia do uzyskania emerytury gwarantowanej, może uwzględnić świadczenie emerytalne, które osoba ubezpieczona otrzymuje w innym państwie członkowskim, bez naruszania przepisów rozporządzenia nr 1408/71?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

37 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy rozporządzenie nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że w ramach obliczenia przez instytucję właściwą państwa członkowskiego świadczenia takiego jak rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana należy stosować metodę obliczenia proporcjonalnego określoną w art. 46 ust. 2 tego rozporządzenia i przypisać, zgodnie z art. 47 ust. 1 lit. d) wspomnianego rozporządzenia, okresom ubezpieczenia ukończonym przez zainteresowanego w innym państwie członkowskim średnią wartość hipotetyczną.

38 Aby udzielić użytecznej odpowiedzi sądowi odsyłającemu, należy na wstępie podkreślić, że w rozporządzeniu nr 1408/71 nie określono wspólnego systemu zabezpieczenia społecznego, lecz utrzymano odrębne krajowe systemy, a jego jedyny przedmiot stanowi zapewnienie koordynacji między tymi ostatnimi. I tak, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem państwa członkowskie zachowują kompetencje do organizowania swoich systemów zabezpieczenia społecznego (zob. w szczególności wyrok z dnia 21 lutego 2013 r., Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).

39 Wobec braku harmonizacji na poziomie Unii do ustawodawstwa każdego państwa członkowskiego należy zatem w szczególności określenie przesłanek uzyskania uprawnienia do świadczeń (wyrok z dnia 21 lutego 2013 r., Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).

40 Wykonując tę kompetencję, państwa członkowskie są jednak zobowiązane przestrzegać przepisów prawa Unii, a zwłaszcza przepisów TFUE dotyczących przyznanej wszystkim obywatelom Unii swobody przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich (wyrok z dnia 21 lutego 2013 r., Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).

41 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 45 rozporządzenia nr 1408/71, gdy ustawodawstwo państwa członkowskiego uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń od ukończenia okresów ubezpieczenia, instytucja właściwa tego państwa członkowskiego powinna uwzględnić okresy ubezpieczenia ukończone zgodnie z ustawodawstwem każdego innego państwa członkowskiego, tak jak gdyby chodziło o okresy ukończone zgodnie ze stosowanym przez tę instytucję ustawodawstwem. Innymi słowy, należy zsumować okresy ubezpieczenia ukończone w różnych państwach członkowskich.

42 W takim wypadku art. 46 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 stanowi, że instytucja właściwa oblicza kwotę teoretyczną świadczenia, do jakiego jest uprawniony zainteresowany, tak jak gdyby wszystkie okresy pracy, które ukończył on w różnych państwach członkowskich, zostały ukończone w państwie członkowskim instytucji właściwej. Następnie, zgodnie z art. 46 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 1408/71, instytucja właściwa ustala rzeczywistą wysokość świadczenia na podstawie kwoty teoretycznej proporcjonalnej do długości okresów ubezpieczenia lub zamieszkania w państwie członkowskim instytucji właściwej w stosunku do całkowitej długości okresów ubezpieczenia lub zamieszkania ukończonych w różnych państwach członkowskich. Chodzi o metodę obliczenia proporcjonalnego.

43 W art. 47 rozporządzenia nr 1408/71 określono przepisy uzupełniające dla celów obliczenia kwoty teoretycznej i obliczenia proporcjonalnego wskazanych w art. 46 ust. 2 tego rozporządzenia. I tak w art. 47 ust. 1 lit. d) uściślono w szczególności, że instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń przeprowadzane jest na podstawie wysokości wynagrodzenia, składek lub podwyżek, ustala wynagrodzenia, składki lub podwyżki, które należy uwzględnić z tytułu okresów ubezpieczenia lub zamieszkania ukończonych z uwzględnieniem ustawodawstwa innych państw członkowskich, na podstawie średniej wynagrodzeń, składek lub podwyżek, stwierdzonej w okresach ubezpieczenia ukończonych z uwzględnieniem ustawodawstwa stosowanego przez tę instytucję.

44 W niniejszym wypadku należy wskazać, że na rozprawie sam rząd szwedzki przyznał, iż emerytura gwarantowana ma na celu zapewnienie uprawnionym rozsądnego poziomu życia, gwarantując im minimalny dochód, który przekracza kwotę, jaką uzyskaliby, gdyby pobierali jedynie emeryturę opartą na dochodzie, gdy owa kwota jest zbyt niska lub nawet zerowa. Emerytura gwarantowana stanowi zatem podstawowy poziom ochrony w ramach powszechnego szwedzkiego systemu emerytalnego.

45 W tym względzie w pkt 15 wyroku z dnia 17 grudnia 1981 r., Browning (22/81, EU:C:1981:316), Trybunał orzekł, że istnieje „świadczenie minimalne” w rozumieniu art. 50 rozporządzenia nr 1408/71, gdy ustawodawstwo państwa zamieszkania obejmuje szczególną gwarancję mającą na celu zapewnienie uprawnionym do świadczeń zabezpieczenia społecznego minimalnego dochodu przekraczającego poziom świadczeń, do których byliby uprawnieni jedynie przy uwzględnieniu ich okresu ubezpieczenia i składek.

46 Wydaje się zatem, że przy uwzględnieniu jej celu wskazanego w pkt 44 niniejszego wyroku, rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana stanowi świadczenie minimalne objęte art. 50 rozporządzenia nr 1408/71.

47 Jak wskazał rzecznik generalny w pkt 47 opinii, w zakresie, w jakim rozporządzenie nr 1408/71 nie wymaga, aby państwa członkowskie przewidziały świadczenia minimalne, a każde ustawodawstwo krajowe nie obejmuje zatem koniecznie tego rodzaju świadczenia, w art. 46 ust. 2 tego rozporządzenia nie można ustanawiać szczególnych i szczegółowych reguł obliczenia takiego świadczenia.

48 W konsekwencji prawo do pobierania świadczenia minimalnego takiego jak rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana powinno być oceniane nie na podstawie art. 46 ust. 2 lub art. 47 ust. 1 lit. d) rozporządzenia nr 1408/71, lecz zgodnie ze szczególnymi regułami określonymi w art. 50 tego rozporządzenia i we właściwym ustawodawstwie krajowym.

49 Ze wskazanego w pkt 29 niniejszego wyroku przedstawienia okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym wynika zaś, że w celu obliczenia przysługującego B. Zaniewicz-Dybeck świadczenia w postaci emerytury gwarantowanej instytucja właściwa, po pierwsze, zgodnie z art. 25 rozdziału 67 SFB zastosowała do kwot emerytury proporcjonalnej i emerytury uzupełniającej zainteresowanej, stanowiących podstawę obliczenia emerytury gwarantowanej, metodę obliczenia proporcjonalnego, która – jak wskazał w istocie rzecznik generalny w pkt 45 i 46 opinii – jest podobna do metody określonej w art. 46 ust. 2 lit. a) i b) rozporządzenia nr 1408/71. Po drugie, w ramach określonego we wspomnianym art. 46 ust. 2 obliczenia proporcjonalnego instytucja właściwa nie uwzględniła – zgodnie z instrukcjami – świadczeń emerytalnych otrzymywanych przez B. Zaniewicz-Dybeck w Polsce, lecz – jak przewidziano w art. 47 ust. 1 lit. d) rozporządzenia nr 1408/71 – przypisała emeryturze opartej na dochodach uzyskanych przez zainteresowaną w Szwecji wartość roczną, a następnie pomnożyła tę kwotę przez maksymalny okres ubezpieczenia określony dla emerytury gwarantowanej, czyli 40 lat. Z postanowienia odsyłającego wynika, że rezultat otrzymany przy zastosowaniu wskazanej metody obliczenia przekracza pułap dochodów uprawniający do przyznania emerytury gwarantowanej.

50 Jak wynika z pkt 48 niniejszego wyroku, takiej metody obliczenia opartej na art. 46 ust. 2 i art. 47 ust. 1 lit. d) rozporządzenia nr 1408/71 nie można przyjąć dla celów obliczenia świadczenia minimalnego takiego jak rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana.

51 Instytucja właściwa powinna zatem obliczyć emeryturę gwarantowaną zgodnie z art. 50 rozporządzenia nr 1408/71 w związku z ustawodawstwem krajowym, z wyłączeniem § 25 zawartego w rozdziale 67 SFB oraz instrukcji.

52 W konsekwencji na pytanie pierwsze należy udzielić następującej odpowiedzi: rozporządzenie nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że w ramach obliczenia przez instytucję właściwą państwa członkowskiego świadczenia minimalnego takiego jak rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana nie należy stosować art. 46 ust. 2 ani art. 47 ust. 1 lit. d) wspomnianego rozporządzenia. Takie świadczenie należy obliczyć zgodnie z art. 50 tego rozporządzenia w związku z ustawodawstwem krajowym, nie stosując jednakże przepisów krajowych takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, dotyczących obliczenia proporcjonalnego.

W przedmiocie pytania drugiego

53 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy rozporządzenie nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym przewidziano, że w ramach obliczenia świadczenia minimalnego takiego jak rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana instytucja właściwa powinna uwzględnić wszystkie świadczenia emerytalne, jakie zainteresowany faktycznie otrzymuje z jednego lub kilku pozostałych państw członkowskich.

54 Należy podkreślić, że – jak wynika z odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze – świadczenie minimalne takie jak rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana powinno być obliczone zgodnie z art. 50 rozporządzenia nr 1408/71 i z właściwym ustawodawstwem krajowym.

55 Z zawartych w SFB przepisów krajowych dotyczących emerytury gwarantowanej – wskazanych w szczególności w pkt 19 niniejszego wyroku – wynika zaś, że określone w ustawodawstwach innych państw członkowskich obowiązkowe świadczenia emerytalne, które nie są równoważne z emeryturą gwarantowaną, są objęte podstawą obliczenia tej emerytury. Wydaje się zatem, że zgodnie z właściwym ustawodawstwem krajowym instytucja właściwa danego państwa członkowskiego powinna w ramach obliczenia emerytury gwarantowanej uwzględnić świadczenia emerytalne otrzymywane przez zainteresowanego w pozostałych państwach członkowskich.

56 W tych okolicznościach należy określić, czy rozporządzenie nr 1408/71, a w szczególności art. 50 tego rozporządzenia, stoi na przeszkodzie ustawodawstwu państwa członkowskiego, które stanowi, że w ramach obliczenia uprawnień do świadczenia minimalnego takiego jak rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana instytucja właściwa powinna uwzględnić świadczenie emerytalne, jakie zainteresowany otrzymuje w innym państwie członkowskim.

57 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem art. 50 rozporządzenia nr 1408/71 dotyczy wypadków, w których okres pracy pracownika na podstawie ustawodawstw państw członkowskich, którym ten pracownik podlegał, był względnie krótki, w związku z czym całkowita kwota świadczeń należnych z tych państw członkowskich nie zapewnia rozsądnego poziomu życia (wyroki: z dnia 30 listopada 1977 r., Torri, 64/77, EU:C:1977:197, pkt 5; z dnia 17 grudnia 1981 r., Browning, 22/81, EU:C:1981:316, pkt 12).

58 W celu zaradzenia tej sytuacji w art. 50 przewidziano, że jeśli w ustawodawstwie państwa miejsca zamieszkania ustanowiono świadczenie minimalne, świadczenie należne od tego państwa zostanie powiększone o dodatek równy różnicy między kwotą świadczeń należnych z różnych państw, których ustawodawstwom podlegał pracownik, a kwotą tego świadczenia minimalnego (wyrok z dnia 30 listopada 1977 r., Torri, 64/77, EU:C:1977:197, pkt 6).

59 Z powyższego wynika, że – jak wskazał rzecznik generalny w pkt 59 opinii – dla celów obliczenia uprawnień do świadczenia minimalnego takiego jak rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana w art. 50 rozporządzenia nr 1408/71 przewidziano w szczególności uwzględnienie faktycznej kwoty świadczenia emerytalnego, jakie zainteresowany otrzymuje z innego państwa członkowskiego.

60 W konsekwencji na pytanie drugie należy udzielić następującej odpowiedzi: rozporządzenie nr 1408/71, w szczególności jego art. 50, należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ono na przeszkodzie ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym przewidziano, że w ramach obliczenia świadczenia minimalnego takiego jak rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana instytucja właściwa powinna uwzględnić wszystkie świadczenia emerytalne, jakie zainteresowany faktycznie otrzymuje z jednego lub kilku pozostałych państw członkowskich.

W przedmiocie kosztów

61 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

1) **Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE)**

nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r., zmienione rozporządzeniem Rady (WE) nr 1606/98 z dnia 29 czerwca 1998 r., należy interpretować w ten sposób, że w ramach obliczenia przez instytucję właściwą państwa członkowskiego świadczenia minimalnego takiego jak rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana nie należy stosować art. 46 ust. 2 ani art. 47 ust. 1 lit. d) wspomnianego rozporządzenia. Takie świadczenie należy obliczyć zgodnie z art. 50 tego rozporządzenia w związku z ustawodawstwem krajowym, nie stosując jednakże przepisów krajowych, takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, dotyczących obliczenia proporcjonalnego.

2) **Rozporządzenie nr 1408/71, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem nr 118/97, zmienione rozporządzeniem nr 1606/98, w szczególności jego art. 50, należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ono na przeszkodzie ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym przewidziano, że w ramach obliczenia świadczenia minimalnego takiego jak rozpatrywana w postępowaniu głównym emerytura gwarantowana instytucja właściwa powinna uwzględnić wszystkie świadczenia emerytalne, jakie zainteresowany faktycznie otrzymuje z jednego lub kilku pozostałych państw członkowskich.**

Podpisy